

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсової роботи
з дисципліни

«ЕКОНОМІКА ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

*(для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання
напряму підготовки 6.040106 – Екологія, охорона навколишнього середовища
та збалансоване природокористування)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2016

Методичні вказівки до виконання курсової роботи з дисципліни «Економіка природоохоронної діяльності» (для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6.040106 – Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад.: Є. Г. Пономаренко, О. С. Ломакіна. –Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 19 с.

Укладачі : канд. техн. наук **Є. Г. Пономаренко,**
О. С. Ломакіна

Рецензент Ф. В. Стольберг, доктор технічних наук, завідувач кафедрою Інженерної екології міст Харківського національного університету міського господарства

Рекомендовано кафедрою інженерної екології міст, протокол № 1 від 01.09.2016 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 СКЛАД І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	4
2 ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ.....	11
2.1 Рекомендації щодо розрахунків рентної плати за спеціальне використання води	11
2.2 Рекомендації щодо розрахунків екологічних податків	11
2.3 Рекомендації щодо розрахунків розмірів збитків заподіяних державі внаслідок порушення природоохоронного законодавства	13
2.3.1 Розрахунок збитку, заподіяного державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.	13
2.3.2 Розрахунок збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів	14
2.4 Рекомендації щодо розрахунків плати за скид стічних вод в системи каналізації населених пунктів	15
2.5 Рекомендації щодо розрахунку витрат підприємства на реалізацію природоохоронного заходу	15
2.6. Рекомендації щодо виконання оцінки економічної ефективності природоохоронного заходу	16
Додаток А. Приклад оформлення розрахункового підрозділу курсової роботи.....	18

ВСТУП

Курсова робота має на меті надати студентам практичні навички у визначенні ресурсних та компенсаційних витрат підприємства та проведенні еколого-економічної оцінки системи природоохоронних заходів.

Курсова робота складається з трьох розділів:

1. Розрахунок ресурсних та компенсаційних платежів підприємства.
2. Розрахунок природоохоронних витрат підприємства.
3. Еколого-економічна оцінка природоохоронного заходу.

Методичні вказівки побудовані наступним чином:

У розділі 1 надані вимоги до складу та змісту курсової роботи.

У розділі 2 надані практичні рекомендації з виконання розділів та підрозділів курсової роботи.

1 СКЛАД І ЗМІСТ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Звіт з курсової роботи має включати такі *складові*:

Титульний аркуш.

Вихідні дані для роботи (не є обов'язковими).

Розділ 1 Розрахунок ресурсних та компенсаційних платежів підприємства.

1.1 Розрахунки рентної плати за спеціальне використання води.

1.2 Розрахунки екологічних податків.

1.3 Розрахунки розмірів збитків, заподіяних державі внаслідок порушення природоохоронного законодавства.

1.4 Розрахунок плати за скид стічних вод в системи каналізації населених пунктів.

Розділ 2 Розрахунок природоохоронних витрат підприємства.

Розділ 3 Еколого-економічна оцінка природоохоронного заходу.

Титульний аркуш

Титульний аркуш оформлюється відповідно до стандартних вимог ХНУМГ ім. О. М. Бекетова щодо оформлення звітів з курсових робіт і повинен містити назву курсової роботи – «Екологічні витрати підприємства» і номер індивідуального варіанту завдання для виконання курсової роботи.

Вихідні дані для роботи

Ця складова не є обов'язковою. При наявності можливості, студент може роздрукувати вихідні дані до курсової роботи. Це звільняє його від необхідності наводити вихідні дані на початку кожного розрахункового розділу курсової роботи.

Розділ 1 Розрахунок ресурсних та компенсаційних платежів підприємства

1.1 Розрахунки рентної плати за спеціальне використання води

Використання поверхневих або підземних вод є найбільш поширеним видом використання природних ресурсів. Рекомендації щодо виконання розрахунків наведені в п. 2.1 цих методичних вказівок.

Розділ повинен включати:

а) вихідні дані до виконання розрахунків. В разі наявності роздрукованих вихідних даних до курсової роботи наводиться тільки посилання на відповідний пункт вихідних даних. В обов'язковому порядку необхідно навести посилання на **реальне джерело вихідних даних на підприємстві** щодо фактичного використання водних ресурсів та лімітів;

б) розрахунок по кожному з видів спеціального використання водних ресурсів. В залежності від завдання, розрахунок може включати рентну плату за спеціальне використання і поверхневих і підземних вод, або тільки один з

цих видів спеціального використання води. У розрахунку повинні бути наведені:

- 1) розрахункові залежності з посиланням на відповідні пункти нормативного документу з чітким позначенням нормативного документу;
- 2) обґрунтування ставок рентної плати з посиланням на відповідні таблиці нормативного документу з чітким позначенням нормативного документу;
- 3) розрахунки суми рентної плати по кожному виду водокористування;
- в) загальна сума рентної плати.

1.2 Розрахунки екологічних податків

В цьому розділі курсової роботи мають бути наведені розрахунки податків за :

- а) викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення;
- б) скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;
- в) розміщення відходів.

В разі, якщо відповідно до вихідних даних підприємство не має якогось з видів забруднення, розрахунок по ньому не виконується.

Рекомендації щодо виконання розрахунків наведені п. 2.2 цих методичних вказівок.

Розділ повинен включати:

- а) розрахунки по кожному з видів податків, які оформлюються у вигляді окремих підрозділів (1.2.1, 1.2.2 ...) курсової роботи. Кожен підрозділ повинен включати:

- 1) вихідні дані до виконання розрахунків. В разі наявності роздрукованих вихідних даних до курсової роботи наводиться тільки посилання на відповідний пункт вихідних даних. В обов'язковому порядку необхідно навести посилання на реальне джерело вихідних даних на підприємстві щодо фактичних показників викидів/скидів/відходів;

2) розрахункові залежності з посиланням на відповідні пункти нормативного документа з чітким позначенням нормативного документа;

3) обґрунтування ставок податків з посиланням на відповідні таблиці нормативного документа з чітким позначенням нормативного документа;

4) обґрунтування всіх використаних в розрахунку коефіцієнтів з посиланням на відповідні таблиці або пункти нормативного документа з чітким позначенням нормативного документа та інших використаних джерел інформації;

5) розрахунки суми податку по відповідній складовій екологічного податку (бажано використовувати табличну форму – див. приклад в додатку А);

б) розрахунок загальної суми екологічного податку (наводиться в кінці підрозділу 1.2).

1.3 Розрахунки розмірів збитків, заподіяних державі внаслідок порушення природоохоронного законодавства

В цьому розділі курсової роботи мають бути наведені розрахунки збитків заподіяних державі в результаті:

а) наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря;

б) порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів:

1) внаслідок самовільного скиду забруднюючих речовин у водний об'єкт зі зворотними водами або скиду з перевищенням норм ГДС;

2) обумовлених самовільним використанням водних ресурсів при відсутності дозвільних документів.

В разі, якщо відповідно до вихідних даних підприємство не має якогось з видів порушень, розрахунок по ньому не виконується.

Розрахунки по кожному з видів збитків, *оформлюються у вигляді окремих підрозділів* (1.3.1 та 1.3.2) курсової роботи. Кожен підрозділ повинен включати:

а) вихідні дані до виконання розрахунків. В разі наявності роздрукованих вихідних даних до курсової роботи наводиться тільки посилання на відповідний пункт вихідних даних;

б) розрахункові залежності з посиланням на відповідні пункти нормативного документу з чітким позначенням нормативного документу;

в) обґрунтування всіх використаних в розрахунку розрахункових величин та коефіцієнтів з посиланням на відповідні таблиці або пункти нормативного документу з чітким позначенням нормативного документу та інших використаних джерел інформації;

г) розрахунки суми збитку (бажано використовувати табличну форму).

По збитку, заподіяному державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів необхідно навести загальну суму обох складових збитку (за скид та водокористування).

1.4 Розрахунок плати за скид стічних вод в системи каналізації населених пунктів

Плата за скид стічних вод в системи каналізації населених пунктів не є екологічним платежем, але зазвичай може складати суттєву частину витрат підприємства. Бажання скоротити ці витрати може бути підставою для впровадження водозберігаючих та водоочисних заходів.

В разі, якщо відповідно до вихідних даних до курсової роботи, підприємство не здійснює скиди стічних вод у системи каналізації, цей розділ курсової роботи не виконується.

Рекомендації щодо виконання розрахунків наведені в п. 2.4 цих методичних вказівок.

Розділ повинен включати:

а) вихідні дані до виконання розрахунків. В разі наявності роздрукованих вихідних даних до курсової роботи наводиться тільки посилання на відповідний пункт вихідних даних. В обов'язковому порядку необхідно навести посилання на реальне джерело вихідних даних на підприємстві щодо фактичних показників кількості і якості стічних вод;

б) розрахункові залежності з посиланням на відповідні пункти нормативного документу з чітким позначенням нормативного документу;

- в) обґрунтування всіх використаних в розрахунку коефіцієнтів з посиланням на відповідні таблиці або пункти нормативного документа з чітким позначенням нормативного документа та інших використаних джерел інформації;
- г) розрахунки плати.

Розділ 2 Розрахунок витрат підприємства на реалізацію природоохоронного заходу

В цьому розділі студент повинен вирішити завдання з розробки природоохоронного заходу та визначення розміру витрат, необхідних для його впровадження та подальшого функціонування.

Рекомендації щодо розробки природоохоронного заходу та визначення розміру витрат наведені у п. 2.5 цих методичних вказівок.

Розділ повинен включати:

- а) формулювання проблеми, яку потрібно вирішити;
- б) характеристику запропонованого заходу з охорони довкілля або ресурсозбереження, а саме:
 - 1) технологічна схема або схема апарату очистки, принцип дії;
 - 2) технологічні характеристики;
 - 3) витрати необхідних ресурсів (реагентів, електроенергії тощо).
- в) розрахунок витрат на впровадження та функціонування природоохоронного заходу.

Розділ 3 Еколого-економічна оцінка природоохоронного заходу

В цьому розділі студент повинен виконати еколого-економічну оцінку природоохоронного заходу.

Розділ повинен містити:

- а) визначення екологічного результату;
- б) джерела економічних вигід (ефектів) від впровадження заходу;

в) визначення економічного результату, а саме: детально обґрунтовані розрахунки величини економічних вигід (ефектів) з посиланням на необхідні нормативні документи та інші джерела інформації;

г) розрахункову методику оцінки економічної ефективності запропонованого природоохоронного заходу;

д) розрахунок оцінки економічної ефективності запропонованого природоохоронного заходу;

е) висновок про економічну доцільність/недоцільність втілення природоохоронного заходу. В разі доцільності, навести суму річного економічного ефекту або термін окупності заходу.

2 ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1 Рекомендації щодо розрахунків рентної плати за спеціальне використання води

Розрахунки здійснюються на основі статті 255 Податкового кодексу України від 02.12.2010 № 2755-VI.

Означений документ з останніми змінами доступний студентам для користування:

- а) в глобальній комп'ютерній мережі Internet на сайті zakon.rada.gov.ua;
- б) в електронному вигляді в локальній мережі комп'ютерного класу кафедри інженерної екології міст.

При виконанні розрахунку слід звернути увагу:

- а) на відмінності у розрахунку рентної плати за забір води в межах встановленого ліміту та поза межами ліміту;
- б) на те, хто і з якою періодичністю здійснює розрахунок та оплату рентної плати і куди вона перераховується;
- в) ставки рентної плати щорічно затверджуються Верховною Радою за поданням КМУ. Тому уважно визначайте ставки податку. Вони повинні відповідати розрахунковому року. Актуальна версія Податкового кодексу в електронному вигляді знаходиться в локальній мережі комп'ютерного класу кафедри інженерної екології міст.

2.2 Рекомендації щодо розрахунків екологічних податків

Розрахунки здійснюються на основі 8 розділу Податкового кодексу України.

При виконанні розрахунків зверніть увагу на такі обставини:

- а) ставки податку щорічно затверджуються Верховною Радою за поданням КМУ. Тому уважно визначайте ставки податку. Вони повинні відповідати

розрахунковому року. Актуальна версія податкового кодексу в електронному вигляді знаходиться в локальній мережі комп'ютерного класу кафедри інженерної екології міст;

б) сума податку розраховується за відповідними формулами з урахуванням всіх коефіцієнтів для кожного компоненту забруднення окремо. Результат розрахунку по кожному забруднювачу округлюється з точністю до копійок. Сума податку по кожній складовій податку (за забруднення атмосфери, скид у водні об'єкти, розміщення відходів) розраховується як сума податків по кожному забруднювачу;

в) розраховуючи податок за розміщення відходів при визначенні коригуючого коефіцієнту K_T , який враховує розташування місця розміщення відходів, зверніть увагу, що при його визначенні враховується відстань до **найближчого** населеного пункту, а не до міста, де розташоване підприємство. (Так, Дергачівський полігон, куди вивозяться відходи від низки Харківських підприємств, хоч і розташований на відстані більше 15 км від Харкова, але знаходиться на відстані менше 3 км від меж м. Дергачі і тому для нього має застосовуватися $K_T = 3$);

г) якщо відходи передаються іншому користувачу для будь яких цілей (включаючи їх переробку та утилізацію), податок за них не сплачується, якщо вони передаються не рідше одного разу на квартал. Якщо термін їхнього накопичування на підприємстві перевищує один квартал, підприємство має сплачувати податок як за розміщення відходів на своїй території;

д) наприкінці розрахуйте загальну суму екологічного податку, як суму його складових.

2.3 Рекомендації щодо розрахунків розмірів збитків заподіяних державі внаслідок порушення природоохоронного законодавства

2.3.1 Розрахунок збитку, заподіяного державі в результаті наднормативних викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря

Здійснюється на основі методики, наведеній в наказі Міністерства охорони навколишнього природного середовища України № 639 від 10.12.2008 р. Актуальну версію цієї методики можна отримати на сайті zakon3.rada.gov.ua та в локальній мережі комп'ютерного класу кафедри інженерної екології міст.

При виконанні розрахунків зверніть увагу на наступне:

а) збиток розраховується тільки по показниках, які перевищують встановлений норматив викидів;

б) при визначенні коригуючого коефіцієнту $K_{\text{нас}}$, який встановлюється залежно від чисельності жителів населеного пункту, поточну інформацію про чисельність жителів можна отримати з мережі Internet (в першу чергу зверніть увагу на сайти Державних адміністрацій);

в) при визначенні коригуючого коефіцієнту $K_{\text{ф}}$, який встановлюється залежно від народногосподарського значення населеного пункту, необхідно орієнтуватися на адміністративний статус населеного пункту - обласний центр, міста обласного значення (підпорядкування), районні центри, тощо. Інформацію про це можна отримати з політичної карти України або з мережі Internet. Інформація про курортні населені пункти України наведена в постанові КМУ №1576 від 28,12,1996 р;

г) мінімальний розмір заробітної плати за розрахунковий період можна дізнатися на сайті МінФіну України (index.minfin.com.ua);

д) K_{zi} – коефіцієнт, що залежить від рівня забруднення атмосферного повітря населеного пункту i -тою забруднюючою речовиною, не може бути менше одиниці. При відсутності даних по фоновому забрудненню атмосферного пові-

тря, або якщо рівень забруднення не перевищує нормативного значення, коефіцієнт $K_{zi} = 1$;

е) розраховуючи безрозмірний показник відносної небезпечності i -ї забруднюючої речовини A_i зверніть увагу, що, якщо середньодобова ГДК або ОБРВ речовини **перевищує** 1мг/м^3 , в чисельнику розрахункової формули вводиться поправний коефіцієнт 10;

ж) розмір відшкодування збитків розраховується для кожної забруднюючої величини окремо. Загальний розмір відшкодування збитків розраховується як сума розмірів збитків за наднормативний викид в атмосферне повітря кожної забруднюючої речовини.

2.3.2 Розрахунок збитків, заподіяних державі внаслідок порушення законодавства про охорону та раціональне використання водних ресурсів

Здійснюється на основі методики, наведеній в наказі Міністерства охорони навколишнього природного середовища України № 389 від 20.07.2009. Актуальну версію цієї методики можна отримати на сайті zakon3.rada.gov.ua та в локальній мережі комп'ютерного класу кафедри інженерної екології міст.

При виконанні розрахунків зверніть увагу на відмінності в розрахунку збитку при понаднормативному скиді, самовільному скиді та при самовільному використанні водних ресурсів.

Середньорічний по Україні за попередній рік індекс інфляції (індекс споживчих цін) можна дізнатися на сайті МінФіну України (index.minfin.com.ua);

Наприкінці розрахуйте загальну суму збитку як додаток збитку за понаднормативний скид, самовільний скид та самовільне використання водних ресурсів.

2.4 Рекомендації щодо розрахунків плати за скид стічних вод в системи каналізації населених пунктів

Розрахунки здійснюються на основі «Інструкції про встановлення та стягнення плати за скид промислових та інших стічних вод у системи каналізації населених пунктів» затвердженої наказом Держбуду України № 37 від 19.02.2002 р.

Документ доступний студентам для користування:

- а) в глобальній комп'ютерній мережі Internet на сайті zakon3.rada.gov.ua;
- б) в електронному вигляді в локальній мережі комп'ютерного класу кафедри інженерної екології міст.

При використанні Інструкції зверніть увагу на відмінності розрахунку при наявності/відсутності позадоговірних обсягів скиду та наявності/відсутності понаднормативних забруднень. Також з'ясуйте, хто здійснює розрахунок плати, з якою періодичністю здійснюється оплата та куди надходить плата.

При виконанні розрахунку визначте реальний тариф за оплату послуг водовідведення для населеного пункту, що наведений у вашому завданні для курсової роботи.

2.5 Рекомендації щодо розрахунку витрат підприємства на реалізацію природоохоронного заходу

При виконанні розділу слід пам'ятати наступне:

- а) капітальні витрати підприємства можуть бути розраховані шляхом розрахунку кошторисної вартості або прийняті по поточним цінам на обладнання;
- б) розрахунок кошторисної вартості слід виконувати відповідно до вимог ДБН Д 1.1-1-2000 «Правила визначення вартості будівництва»;
- в) розрахунок кошторисної вартості можна виконати за допомогою програмного комплексу «Експерт-смета». Безкоштовна версія програмного комплексу доступна на сайті розробника www.expertsoft.com.ua;

г) вартість обладнання можна визначити по поточним цінам або прайсам. У разі, якщо визначити вартість конкретної моделі апарату очистки не є можливим, можна прийняти його вартість рівною вартості аналогів. Обов'язково потрібно указати джерело (якщо це сайт виробника – режим доступу), за яким визначалась вартість.

2.6 Рекомендації щодо виконання оцінки економічної ефективності природоохоронного заходу

При виконанні розділу слід пам'ятати наступне:

а) при визначенні екологічного та економічного результатів від впровадження природоохоронного заходу слід максимально повно врахувати всі можливі як екологічні, так і економічні наслідки;

б) економічна вигода при впровадженні природоохоронних заходів формується головним чином не за рахунок отримання додаткового прибутку, а за рахунок зниження ресурсних та компенсаційних платежів підприємства, або за рахунок зменшення кількості і, відповідно, вартості використаних природних ресурсів.

Наразі в Україні відсутня законодавчо регламентована методика оцінки економічної ефективності природоохоронних заходів. Тому наведена в цьому розділі методика є однією з можливих. Студенти можуть застосовувати інші методики з посиланням на відповідне літературне джерело.

Одним з можливих є підхід, при якому розробка і втілення природоохоронного заходу розглядається як інвестиційний проект. В якості одного з показників ефективності інвестиційного проекту розглядається показник чистої сучасної вартості (net present value).

$$NPV = \sum_{t=0}^T \frac{B_t - C_t}{(1+r)^t},$$

де NPV – показник чистої сучасної вартості; t – рік з початку виконання проекту (за нульовий приймається поточний рік); B_t – економічна вигода (ефект, здобуток) від втілення проекту в році t ; C_t – витрати на реалізацію проекту в році t ; r – норма дисконту.

Проект вважається інвестиційно привабливим (природоохоронний захід є економічно ефективним), якщо існує такий рік T , при якому $NPV > 0$. Значення T визначає термін окупності природоохоронного заходу.

Приклад оформлення розрахункового підрозділу курсової роботи

1.2.1 Розрахунок суми податку за викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення

Підприємство розташовано в м. Ізюм Харківської обл. Фактичні значення викидів забруднюючих речовин у 2016 р. відповідно до даних форми статистичної звітності 2-ТП (повітря) складають:

Забруднююча речовина	Фактичний викид, т/рік
Оксид вуглецю	124,928
Кислота сірчана	0,00006
Пил металевий	0,034
Пил мармуру	0,158

Відповідно до ст. 249.3 ПКУ розрахунок суми податку здійснюється за формулою

$$П_{\text{вс}} = \sum_i M_i \cdot H_{\text{бі}},$$

де $П_{\text{вс}}$ – ставка податку, грн/рік; M_i – фактичний обсяг викиду i -тої забруднюючої речовини, т/рік; $H_{\text{бі}}$ – ставка податку за тону i -тої забруднюючої речовини, у гривнях, грн./т.

Ставки податку визначаються на основі ст. 243 ПКУ.

Забруднююча речовина	Фактичний викид M_i , т/рік	Ставка податку визначається на основі			Ставка податку $H_{\text{бі}}$, грн./т	$M_i \cdot H_{\text{бі}}$, грн./рік
		Табл. п.243.1	КН	ОБРВ		
Оксид вуглецю	124,928	+			74,17	9265,91
Кислота сірчана	0,00006		2		3224,65	0,19
Пил коксу	0,034			0,1	1968,65	66,93
Пил мармуру*	0,158				14080,5	2224,72
						11557,75

$$П_{\text{вс}} = 9122,17 \text{ грн./рік}$$

* Для забруднюючих речовин, на які не встановлено клас небезпечності та орієнтовно-безпечний рівень впливу, ставка податку встановлюється як за викиди забруднюючих речовин I класу небезпечності.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання курсової роботи
з дисципліни

«ЕКОНОМІКА ПРИРОДООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

*(для студентів 4 курсу денної та заочної форм навчання
напряму підготовки 6.040106 – Екологія, охорона навколишнього середовища
та збалансоване природокористування)*

Укладачі: **ПОНОМАРЕНКО** Євгеній Георгійович,
ЛОМАКІНА Ольга Сергіївна

Відповідальний за випуск *Т. В. Дмитренко*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2016, поз. 101 М

Підп. до друку 22.12.2016 р.
Друк на ризографі
Зам. №

Формат 60×84/16
Ум. друк. арк. 0,6
Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК №4705 від 28.03.2014 р.